

SLOVENSKI SOKOL.

Štev. 5.

V Ljubljani, 25. maja 1904.

Leto I.

Redovne vaje.

(Dalje.)

Vaje v členu.

Člen, redovno tvorbo najnižje vrste, napravimo, če postavimo telovadce v eno samo vrsto.

Razločujemo tri členske dele: desno krilo, sredo in levo krilo. Telovadca, ki sta na členskih koncih — krilih —, imenujemo **krajnika** (desni, levi). Telovadec v členski sredi se zove **srednjik**.

Člen ima dve obliki:

1.) red, t. j. člen v čelni postavi. Telovadci stoje po velikosti — največji na desnem krilu — drug poleg drugega v ravni črti v tesnem razstopu*), to se pravi, razdalja med petami meri pol koraka, med komolci širino dlani (sl. 1.):

Sl. 1.

2. zastop, t. j. člen v bočni postavi, ki iz reda preidemo vanj s polu-

obratom. Telovadci stoje drug za drugim za skračen korak oddaljeni (sl. 2.):

Sl. 2.

Nastop.

Členska temeljna postava je red. Na povelje:

„Nastop v red!“

se postavi srednjik tri korake pred vadi telja, obrnjen proti njemu. Drugi telovadci se ustopijo po velikosti na desno in levo srednjiku.

Nastop se mora hitro (v teku) in tiho izvršiti. Telovadcem se je takoj brez povelja uravnati po desnem krajniku.

Na povelje:

„Razhod!“

se telovadci razidejo.

*) Ločiti nam je čelni razstop, t. j. razdalja naprej ali nazaj, in bočni razstop, t. j. razdalja na stran. Glede velikosti razdalje imamo poleg tesnega še srednji razstop, za (dolgi) korak ali za dolžino roke (telovadci se, odročivši, dotikajo s prsti ramen), in veliki ali prosti razstop, za dva koraka ali za dve roki (telovadci se, odročivši, komaj dotikajo s konci prstov).

A. Vaje na mestu.

I. Uravnava. Če se vaditelju telovadci ne zde dobro uravnani, veli:

„V desno (v levo) se — ravnaj!“

Vsi telovadci, izvzemši desnega (levega) krajnika, obrnejo hkratu glave na desno (levo). Trupa ni naprej naklanjati ali zasukati na stran uravnave, ravno tako ni glave na to stran klanjati ali naprej tiščati. Telovadec popravi, če treba, razstop, pri čemer sme odriniti le levega (desnega) soseda, in se uravnava s tem, da stopa naprej ali nazaj, dokler ne vidi z desnim (levim) očesom lica svojega desnega (levega) soseda, z drugim pa obris obraza krajnika, gledajočega naravnost naprej. Kdor vidi več, zlasti obraz krajnika, je preveč spredaj in mora z malimi koraki zdrsniti nazaj; kdor vidi manj, se mu je pomakniti naprej.

Red je uravnani, če so pete vseh telovadcev v eni ravni črti, ravno tako prsi in hrbti.

Ko si dal povelje, se postavi, vaditelj, na krilo, na katero je izvesti uravnavo, v njega smer za nekaj korakov — ne preblizu — od krajnika in daj primerna navodila za uravnavo, n. pr. „levo krilo naprej,“ „brat N. nazaj,“ „sreda naprej“ i. t. d. Pazi na to, da telovadci ne obrnejo samo glave, ampak se tudi v resnici uravnajo. Dobro je, če sempatja krajnika, po katerem se ima izvršiti uravnava, postaviš za korak ali več pred red ali za red ali ga obrneš za četrt obrata i. t. d. Ostalim telovadcem je mirno vztrajati na svojem mestu, dokler ne zazveni povelje.

Dostikrat je slabi uravnavi vzrok napačna temeljna postava kakšnega telovadca. Slabjši telovadci navadno premalo nagibajo telo naprej, vsled česar sta peti izven črte. — Pazite, da so telovadci v pravilnem razstopu, zlasti da se ne tišče.

Kadar smatra vaditelj red za pravilno uravnani, stopi predenj in veli:

„Premo — glej!“

na kar telovadci glave zasučejo zopet naravnost.

Zastop se uravnava na povelje:

„Krij!“

Mišljena črta, ki veže vse točke, v katerih se stikajo pete telovadcev, mora biti prema. Telovadec sme videti samo svojega prednika.

II. Obrati. Telovadci jih izvajajo vsi istočasno tako, kakor so popisani pri vadbi posameznega telovadca.

1. S poluobratom prehajamo

a) iz čelne postave — reda — v bočno postavo — zastop na povelje:

„Zastop! v desno (levo) v bok!“

b) iz bočne postave v čelno (iz zastopa v red) na povelje:

„Red! v levo (desno) — s čelom!“

2. S četrtnim obratom prehajamo

a) iz čelne in bočne postave (reda in zastopa) v prečno na povelje:

„Prečno! na desno (levo) — vprek!“

b) iz prečne v prvotno čelno postavo (red) na povelje:

„Premo — s čelom!“

c) iz prečne v prvotno bočno postavo (zastop) pa na povelje:

„Premo — v bok!“

Četrtni obrat se naj izvede samo enkrat, nakar se je na povelje vrniti v prvotno postavo. Namesto dvakratnega četrtnega obrata v isto stran je bolje rabiti poluobrat.

Vaditelj, pazi, iz kakšne postave si velel četrtni obrat, da moreš za povratek dati pravilno povelje.

3. S celim obratom (vedno na levo!) prehajamo

a) iz prvotne čelne in bočne v obrnjeno čelno in bočno postavo; iz obr-

njene bočne zopet v prvotno bočno postavo na povelje:

„S čelom — **vzad!**“

b) iz obrnjene čelne v prvotno čelno postavo na povelje:

„S čelom — **spred!**“

Iz prečne postave ne delamo celih obratov. Po povelju: „Prečno! na desno (levo) — **vprek!**“ ne velimo nikdar: „S čelom — **vzad!**“

B. Vaje z mesta.

I. Pohod. Posamezne vrste pohoda in njegovo ustavitve smo navedli pri vadbi posameznega telovadca. Tudi povelja so tu ista. Vsem telovadcem je hkratu začetni pohod z levo nogo.

a) **Bočni pohod**, najlažji, je vaditi najpoprej. Telovadci korakajo v zastopu. Sprednji krajnik (vodnik) prestopi z dolgim korakom, drugi s skračenimi koraki in šele potem z dolgimi koraki, ko nastane prostor za to. Telovadci morajo vodnika, ki mu je točno v smeri zastopa stopati, natančno kriti in vzdrževati pravilni razstop, ki meri med korakanjem v zastopu toliko, kolikor je treba za korakanje z dolgimi koraki.

Prepogosto je opaziti napako, da je med telovadci neenaka, prevelika razdalja. Vaditelji, zahtevajte strogo, da natančno vzdržujejo pravilni razstop.

b) **Čelni pohod** je korakanje v redu. Telovadcem je paziti, da ostanejo točno uravnani ter v pravilnem redovnem razstopu in pa v vedno enakem tempu. Vodnik, to je krajnik, po katerem se je ravnati, je praviloma večji krajnik, v prvotni postavi torej na desnem koncu, v obrnjeni na levem. Če hoče vaditelj, da se telovadci ravnajo po drugem krajniku ali srednjiku, veli: „Vodnik na levi (desni)!“, ali:

„Vodnik v sredi!“ Da more vodnik natančno v smeri reda korakati, naj si izbere kak predmet naravnost pred seboj, proti kateremu naj stopa. Ob pravilnem, ravnem vodnikovem korakanju visi ponajveč enakomerno in uravnano korakanje vsega člena. Telovadci naj sempatja obrnejo glavo k vodniku, da se prepričajo, če so uravnani. Ako vidijo več, nego smejo (glej zgoraj uravnava), so preveč spredaj in jim je polagoma skrajševati korak, ako vidijo manj, so preveč zadaj, in jim je korak zdaljševati, dokler niso uravnani. Pri tem jim je vzdrževati enak tempo z ostalimi. Ako nastane med telovadci prevelik razstop, ni hitro preiti v pravilni razstop, ampak telovadcu se je počasi z več nekoliko posebnimi koraki pomikati proti vodnikovi strani, dokler ni v pravilnem razstopu. Za čelni pohod velja pravilo: pritisku z vodnikove strani se je umikati, pritisku z nasprotne strani je kljubovati.

Pogostna je hiba, da telovadci, neuravnani ali ne imajoči pravilnega razstopa, skušajo doseči pravo razmerje s hitrejšim korakanjem, v katero zavedejo potem ves red. Vaditelju je s štetjem spraviti korakanje v pravo mero.

c) **Prečni pohod** je korakanje v prečni postavi. Telovadcem je v razmeri, nastali vsled izvedbe povelja: „Prečno! na desno (levo) — **vprek!**“, ostati tudi med pohodom.

Ako kateri izmed telovadcev stopa na desno (levo) nogo takrat, ko vodnik in drugi telovadci stopajo na levo (desno), opozori ga, vaditelj, na to, da menja korak (brez povelja).

Včasih bi bilo telovadcem težko vsem istočasno stopati na levo (desno) nogo (v enakem koraku), n. pr. po

stopnicah, mostovih, slabih cestah. V takih primerih veli vaditelj:

„Imeti — korak!“

na kar telovadci lahko stopajo poljubno. Korak se zopet izenači na povelje:

„Enak — korak!“

Na povelje:

„Postati — stoj!“

se je vsem telovadcem obenem ustaviti. Člen mora biti uravnan, oziroma krit. (Dalje prih.)

Pravila Slovenske sokolske zveze.

(Načrt.)

Ime.

Čl. 1. Društvo se imenuje „Slovenska sokolska zveza“.

Namen.

Čl. 2. Društvu je namen, gojiti in širiti telesne vaje v povzdigo telesnih in nrvnih moči v slovenskem narodu, do vzajemne podpore zblížati slovenska sokolska društva, združena v zvezi.

Sredstva v dosego namena.

Čl. 3. Svoj namen dosega društvo:

- a) da skrbi za uvedbo enotnega vadbenega sestava in metode;
- b) da prireja shode, javne in tekmovalne telovadbe, slavnosti in izlete;
- c) s predavanji in razpravami, merečimi na povzdigo telesnih in nrvnih moči v slovenskem narodu;
- d) da prireja tečaje za izobrazbo sokolskih vaditeljev;
- e) da pošilja vaditelje in nadzornike k zveznim društvom;
- f) da gmotno in nrvno podpira zvezna društva;
- g) da ustanavlja nova sokolska društva;
- h) da ustanavlja zaklade v telovadne namene;
- i) da izdaja spise o telovadnih stvareh in statistike o stanju telovadnih društev in o telovadbi vobče;
- j) da podpira zaslužna narodna podjetja;
- k) da uporablja vsa zakonita sredstva, s katerimi bi se moglo prispeti k dosegi društvene namena.

Prispevki.

Čl. 4. Društveno imetje se steka iz rednih denarnih prispevkov zveznih društev in iz pro-

stovoljnih prispevkov. Redne prispevke določa zvezni občni zbor; plačati jih je vedno naprej in v celem letnem znesku naenkrat v začetku upravnega leta, najkasneje pa do konca meseca marca. Upravno leto se pričinja s 1. januarjem. Društvo, ki vstopi med letom, ima plačati takoj celi prispevek za tekoče leto in dobi članske pravice šele potem, ko plača prispevek.

Za novo ustanovljena društva velja naslednja olajšava: vsako novo ustanovljeno društvo, ki pristopi zvezi, je prvo leto svojega obstanka docela prosto zveznih prispevkov, drugo leto plača polovico in šele tretje leto mu nastane dolžnost, da plača celi prispevek.

Članstvo.

Čl. 5. Zvezni član more biti samo slovensko sokolsko (telovadno) društvo s sedežem v predlitvanskih kronovinah, ki se je priglasilo in bilo za člana sprejeto po zveznem odboru. Pred sprejemom mora vsako društvo zveznemu odboru poslati dva iztisa svojih pravil, poročilo o času ustanovitve, o številu članov, o telovadnih prostorih, o telovadnem orodju in načinu telovadbe ter tudi o vseh stvareh, za katere vpraša zvezni odbor.

Čl. 6. Zvezni član prestane biti društvo:

- a) če na način, veljaven po njegovih pravilih, sklene izstop iz zveze in to pismeno naznani zveznemu odboru;
- b) če, trikrat opomnjeno, celo leto ne plača svojega rednega prispevka, vsled česar se po odboru proglasi, da je izstopilo;
- c) če se na odborov sklep izključi iz zveze. Izključitev dobi takoj veljavo. Izključeno društvo ima v teku treh mesecev po vročbi odborovega sklepa pravico, prizvati se na zvezni občni zbor, ki odloči dokončno.

Pravice in dolžnosti članov.

Čl. 7. Vsako v zvezo sprejeto društvo ima pravico, biti deležno vseh koristi zvezne delavnosti, kakršno ima v mislih čl. 3., in se udeleževati vseh volitev v zvezi.

Čl. 8. Dolžnost vsakega zvezi pripadajočega društva je, vobče pospeševati v čl. 2. označeni društveni namen, posebej pa:

a) redno in o pravem času plačevati prispevke, ki jih sklene zvezni občni zbor;

b) udeleževati se zvezne javne telovadbe in prirejati vsaj po enkrat na dve leti krajevne javne ali tekmovalne telovadbe, samo ali pa skupno z drugim sokolskim društvom;

c) pošiljati telovadce v tečaj za izobrazbo vaditeljev;

d) pošiljati ob določenem času zveznemu odboru poročila o svojem delovanju;

e) izvrševati vse odredbe „Slovenske sokolske zveze“.

Zvezna uprava.

Čl. 9. Zadeve Slovenske sokolske zveze ureja občni zbor, odbor in predsedstvo; tehnične zadeve oskrbuje zvezni vaditeljski zbor.

Občni zbor.

Čl. 10. Občni zbor je sestavljen iz zastopnikov društev, ki pripadajo zvezi; vsako društvo pošlje za vsakih 50 svojih članov po 3 zastopnike. Prebitki, večji nego 25, se štejejo za celih 50. Društva, ki imajo po manj nego 50 članov, pošljejo ravno tako po 3 zastopnike. Zastopniki se izvolijo pred zveznim občnim zborom na občnih zborih posameznih društev za eno leto.

Čl. 11. Redni občni zbor je sklicati zveznemu odboru vsako leto v prvi polovici upravnega leta; če mogoče, naj se vrši menjaje na sedežih posameznih zveznih društev.

Izreden občni zbor sme sklicati zvezni odbor, kadar smatra to za nujno potrebo, sklicati ga pa mora, če ga zahteva tretjina v zvezi združenih društev.

Občni zbor se mora najmanj mesec dni naprej, spored njegov pa najmanj 7 dni naprej društvom naznaniti.

Obravnavo občnega zbora so javne, v kolikor se ne tičejo osebnih zadev članov zveznih društev; v tem primeru sme predsednik sejo proglasiti za tajno.

Občnemu zboru predseduje zvezni starosta ali podstarosta, če pa sta oba zadržana, po

občnem zboru samem izvoljeni predsednik. Pri stop k občnemu zboru z razpravno pravico imajo vsi člani zveznih društev, glasovalno in volilno pravico pa imajo samo izvoljeni zastopniki društev. Tem zastopnikom enakopravni so člani zveznega odbora.

Občni zbor je, izvzemši primer v čl. 27., sklepčen, če je prisotna vsaj petina vseh zastopnikov zveznih društev, in odloča in voli z nadpolovično večino glasov navzočih zastopnikov. Ob enolikoglasju odločuje predsednik, ki sicer ne glasuje. Pri volitvah odločuje ob enolikoglasju žreb. Vsak zastopnik ima samo en glas. Pooblastila niso dopuščena. Za premeno pravil je treba dveh tretjin glasov prisotnih zastopnikov.

Ako se ne snide zadostno število, se skliče z istim oznanilom drugi občni zbor na isti dan za eno uro pozneje, ki veljavno sklepa brez ozira na število navzočih zastopnikov. Izjemo obsega čl. 27.

Vse volitve se vrše z glasovnicami, ki jih mora vsak društveni zastopnik oddati osebno. Aklamacija je le tedaj dopustna, če jo sklene občni zbor.

Čl. 12. Zvezni občni zbor sme odločevati o vseh stvareh, ki se tičejo zveze. Pridrži pa se mu:

a) voliti predsedništvo, t. j. starosto, podstarosto, načelnika, tajnika, blagajnika, zapisničarja in 3 namestnike. Namestnik načelnikov je podnačelnik, ki ga voli vaditeljski zbor (čl. 21.). Člani predsedništva in njih namestniki morajo vsi stanovati v Ljubljani;

b) voliti 3 pregledovalce računov;

c) določati letne prispevke;

d) potrjati poročila zveznega odbora, vaditeljskega zbora in pregledovalcev računov;

e) sklepati o premembi pravil;

f) odločevati o prizivih društev proti odborovim sklepom;

g) odločevati o predlogih, ki jih stavi odbor ali društva. Predlogi društev se morajo najmanj mesec dni naprej poslati odboru. Pozneje podani predlogi se pripuste k razpravi le tedaj, če s tem soglašajo nadpolovična večina prisotnih zastopnikov;

h) sklepati o razdružitvi zveze;

i) proglašati izjave v zadevah, ki se tičejo društvenega namena;

j) potrebnim društvom določati denarne prispevke in preminjati njih znesek.

Odbor.

Čl. 13. Zvezni odbor, izvoljen na eno leto, sestoji iz predsedništva, izvoljenega na zveznem občnem zboru, in toliko drugih članov, kolikor je v zvezi društev. Odbor vsakega društva izvoli enega člana v zvezni odbor in enega namestnika, ki namestuje člana, če je zadržan ali če odstopi.

Čl. 14. Zvezni odbor, ki mu predseduje zvezni starosta ali, če je zadržan, podstarosta, začne svoje delovanje najkasneje 14 dni po svoji izvolitvi in posluje do sestave novega odbora. Odborov član prestane biti, kdor dvakrat zapored brez oprostite ne pride k seji, ali pa če odbor dvakrat zapored njega oprostivi ni priznal veljave, dalje, če je prestal biti član zveznega društva, ki ga je poslalo v odbor, ali če je društvo samo izstopilo iz zveze.

Sedež odboru je Ljubljana. K sejam se shaja odbor najmanj po dvakrat na leto. Sklicuje jih starosta, oziroma podstarosta.

Če zahteva tretjina odborovih članov, mora starosta ali podstarosta v 14 dneh po pismeno došli zahtevi sklicati izredno odborovo sejo. V posameznih nujnih primerih sme starosta (podstarosta) odrediti pismeno glasovanje (per rollam). Za sklepčnost odbora je treba, da je prisotna vsaj tretjina njegovih članov. Sklepa in voli se z nadpolovično večino glasujočih. Ob enolikoglasju odločuje glas staroste, ki sicer ne glasuje, pri volitvah žreb.

Čl. 15. Odbor ureja notranje in vnanje zvezne zadeve, kolikor niso pridržane sklepanju občnega zbora, zlasti pa mu je:

a) odločevati o predlogih, podanih po predsedništvu ali društvi. Predlogi društev se morajo 8 dni poprej naznaniti predsedništvu. Pozneje stavljeni predlogi se prepuste samo tedaj k razpravi, če s tem soglašajo nadpolovična večina navzočih odborovih članov;

b) razveljavljati sklepe predsedništva, če najmanj četrtina vseh zveznih društev vloži proti njim ugovor in naznani to odboru pismeno najdalje 30 dni po obvestitvi društev o dotičnem sklepu predsedništva. Predsedništvu je v teku nadaljnjih 30 dni ugovor predložiti odboru v odločitev;

c) po predlogu vaditeljskega zbora odobravati čas in smer skupnih javnih in tekmovalnih telovadb vseh zveznih sokolskih društev, prirejati vaditeljske tečaje, ki jim je namen,

seznanjati s sokolskim vadbenim sestavom in metodo in z napredki v telovadni stroki;

d) sklicevati sokolske shode in prirejati skupne izlete;

e) sprejemati priglašena sokolska društva v zvezo;

f) upravljati društveno premoženje, v kateri namen je samo njemu ali posebnemu, po njem ustanovljenemu odseku zbirati vse prispevke;

g) podajati občnemu zboru poročila o svojem delovanju in predloge v vseh smereh, določenih v pravilih;

h) sestavljati na podlagi pravil potrebne poslovniške; občnega zbora poslovnik pa mora ta sam odobriti;

i) zahtevati vsako leto od društvenih odborov podrobna poročila o stanju in delovanju posameznih zveznih društev, po katerih je sestavljati zvezna poročila;

j) vobče paziti na redno izpolnjevanje dolžnosti društev, združenih v zvezi;

k) odkazovati določene naloge na podstavi pravil kakemu posameznemu društvu v izvršitev ali več društvom v skupno izvedbo.

Predsedništvo.

Čl. 16. Predsedništvo je izvršilni in upravni organ zveze. Naloga mu je, pripravljati zadeve, ki jih je razpravljati v odborovih sejah, izvrševati vse odborove sklepe, urejati in paziti na izvršitev zveznih podjetij in zadev. Voditi mu je notranjo zvezno upravo po načelih, določenih mu po odboru.

Čl. 17. Starosta ali, če je zadržan, podstarosta zastopa društvo v vseh vnanjih zadevah nasproti drugim osebam in oblastvom. Listine, s katerimi se zveza pravno obvezuje, morata podpisati starosta (podstarosta) in tajnik. Listine druge vrste, dopise, razglase v imenu zveze podpisuje in prijavlja starosta (podstarosta) ali tudi tajnik sam, če se tičejo telovadbe, pa načelnik.

Čl. 18. Namestnike članov predsedništva sklicuje v predsedništvo starosta, če se kak član predsedništva iz temeljitih vzrokov ne more udeleževati dela predsedništva ali če izstopi iz predsedništva. Namestniki se sklicujejo v tistem redu, kakor so bili drug za drugim po številu glasov izvoljeni; ob enolikoglasju odloča žreb.

Namestniki odbornikov.

Čl. 19. Namestnike odborovih članov kliče starosta v odbor, če je kak član izstopil iz od-

bora ali če se iz temeljnih vzrokov ne more udeleževati odborovega dela.

Pregledovalci računov.

Čl. 20. Pregledovalci računov pazijo na denarno gospodarstvo zveze, pregledujejo račune in poročajo o njih ter stavijo predloge odboru in občnemu zboru.

Zvezni vaditeljski zbor.

Čl. 21. Člani zveznega vaditeljskega zbora so:

a) zvezni načelnik, ki ga voli zvezni občni zbor;

b) zvezni podnačelnik, ki ga voli vaditeljski zbor izmed sebe in ki ima to izvolitev predložiti zveznemu odboru v potrditev;

c) vsi načelniki v zvezi združenih društev;

d) 5 članov, ki jih volijo vsako leto načelniki v zvezi združenih društev izmed vaditeljev zvezi pripadajočih sokolskih društev. Za veljavnost volitve zadostuje navzočnost najmanj tretjine vseh načelnikov.

Šele po izvolitvi peterih teh članov voli tako izvoljeni vaditeljski zbor izmed sebe zveznega podnačelnika.

Čl. 22. Vaditeljskemu zboru je izročeno tehnično vodstvo zveze. Urejati mu je telovadne zadeve in izvrševati vsa z njimi zvezana opravila, sploh vršiti vse zvezne naloge glede telovadne izobrazbe in napredka.

K sejam se shaja vaditeljski zbor vsaj po trikrat na leto. Sniti pa se mora, če zahteva to najmanj tretjina njegovih članov.

Vaditeljskemu zboru predseduje načelnik; če je zadržan, ga namestuje podnačelnik. Zbor izvoli izmed sebe zapisničarja in druge opravilce ali tudi odseke, katere smatra za potrebne.

Izmed sebe izvoli dalje zveznega nadzornika — po potrebi tudi več — ki z obiski zveznih društev v tehničnem oziru nadzoruje zvezna društva.

Vaditeljski zbor imenuje sodnike za zvezne tekmovalne telovadbe, dela tehnične priprave za zvezne javne telovadbe, shode, izlete in vaditeljske tečaje, predlaga odboru nasvete glede njih kakor tudi glede vseh tehničnih zadev, ki bi se imele predložiti zveznemu občnemu zboru.

Vaditeljski zbor veljavno sklepa in voli, če je navzočnih najmanj tretjina njegovih članov. Odločuje nadpolovična večina glasov prisotnih članov.

Vaditeljski zbor se ravna po lastnem poslovniku, sprejetem od zveznega občnega zbora.

Razne določbe.

Čl. 23. Poslovni jezik je slovenski.

Čl. 24. Kdor je bil izključen iz kakega zveznega društva, ga ne sme sprejeti za člana kako drugo zvezno društvo.

Čl. 25. Če prestopi član iz enega društva v drugo, mu ni plačati vpisnine, če še ni preteklo od izstopa iz prvega društva 6 tednov.

Razsodišče.

Čl. 26. Če bi iz zveznih razmer med društvi kot zveznimi člani ali pa med člani odbora in predsedništva nastali spori, jih razsodi razsodišče, ki proti njega odločbi ni priziva. Razsodišče se sestavi tako, da si vsaka stranka izvoli po dva zaupnika, zaupniki pa si izven sebe izvolijo predsednika in razsojajo z večino glasov; ob enolikoglasju odločuje predsednik razsodišča.

Posredovalec med spornimi strankami je zvezni starosta ali podstarosta. Obrača se do strank, določa, kadarkoli treba, strankam roke za imenovanje zaupnikov in zaupnikom za izvolitev predsednika, določa sam obotavljajoči se stranki zaupnike, oziroma zaupnikom predsednika, če se le-ti ne morejo odločiti, in predlaga predsedništvu razsodbo, da jo uveljavi.

Razdružitev zveze.

Čl. 27. Zveza se razdruži, če za to glasujejo najmanj tri četrtine na zveznem občnem zboru navzočnih zastopnikov. V tem primeru pa se morata občnega zbora udeležiti najmanj dve tretjini vseh zastopnikov zveznih društev.

Če se zveza razdruži prej, nego stori sklep, komu pripade imovina njena, pripade le-ta telovadnemu društvu Sokolu v Ljubljani, in če bi tega ne bilo, pa mestni občini Ljubljani, obema s tem pogojem, da jo oddasta takoj prvi zvezi slovenskih sokolskih društev, ki bi se pozneje ustanovila, dotlej pa jo plodonosno naložita.

II. zlet slovenskega Sokolstva

v Ljubljani v dneh 16., 17. in 18. julija 1904.

Pilite in gladite!

Malo časa nas še loči od slavnosti, hitro se bliža sokolski naš dan, dan izkušnje slovenskemu Sokolstvu pred narodom slovenskim, pred gosti slovenskimi.

Društva hite z delom. Priprave za javno telovadbo so povrh dovršene, brusiti in piliti bo odslej podrobnosti. Tu pa so proste vaje, ki se nam zdi tem potrebnejše, da obrnemo nanje posebno pozornost bratov vaditeljev, ker se nekaj društev še vedno zadovoljuje s samo površno njih vadbo ter išče lavorik le z vajami na orodju, ki ga pa seve tudi ni zanemarjati.

Vso pozornost in pridnost pa natančnost je treba posvetiti prostim vajam, če naj, javno izvajane, ne bodo „proste“ v slabem pomenu te besede, če naj ob slavnosti ne kažejo podobe površnosti in neizravnosti, počasnosti in nesigurnosti.

Lepo držanje telesa pri vsakem gibu, pri vsaki drži, zanj, vaditelji, ne varčujte z besedami, s popravami. Brus in okus! Zahtevajte, pokažite sami kar najpravilnejše gibe, krepke, živahne gibe, glejte pa, da bodo obenem neprisiljeni, nepretirani, varujte sebe in telovadce vsaktere trdosti in okornosti.

Že temeljno postavo si natanko ogledajte pri vsakem telovadcu. Glavo pokoncu, prsi vzbočene, nogi v kolenih napeti, peti vkup, vso postavo nalahko naprej nagnjeno! Roke ob sredi stegen, ne spredaj in ne zadaj nog. Že v temeljni postavi naj vzbudi telovadec

vtisk, da v njem tiči sokolska moč in prožnost, izvežbana, lahko obvladana sila. Proč s tistimi lakajsko upognjenimi postavami na malovečno sklek-njenih nogah, z rokami, slabotno vi-sečimi naprej!

Pri vajah samih, tu pa se oborožite, vaditelji, z angelsko potrpežljivostjo! Proste vaje niso tako lahke, kakor bi sodil človek na prvi pogled. Za one na najvišji stopnji telovadcu ni treba dosti manj moči, gibčnosti in uločnosti nego za težje vaje na orodju. Pa tudi na nižji stopnji že treba zanje veliko vadbe, pridne in natančne vadbe. Ker pa je večino gibov same na sebi lahko izvesti, tako da bi vsakdo mislil, to zadenem takoj, je pa njih vadba tem težja za vaditelja, ki se seve ne sme zadovoljiti s tem, kar in kakor zadene vsak v prvo. Vzročiti, pred-ročiti, zaročiti, odročiti i. t. d. more pač vsakdo takoj, ali vprašaj le, kako! Ker si pa to vprašanje malokateri telovadec stavi sam, ima tem več dela vaditelj, je njemu treba silne potrpežljivosti. Zopet in zopet mu je popravljati in ponavljati, vedno in vedno iznova kazati, razlagati, izpodbujati in vnemati k pozornosti in natančnemu izvajanju, urnemu pa pravilnemu in mičnemu.

Pri iztegnjenih gibih rok in nog zlasti pazite, vaditelji, da so roke telovadcem v resnici docela iztegnjene, napete v komolcih, noge nategnjene v stopalih, napete v kolenih. Zadene vam

to vprvič redkokdo, in tudi izurjenjše telovadce boste morali mnogo in mnogokrat opomniti, da je n. pr. v „prednoženju z desno“ imeti obe noge napeti v kolenih, torej tudi levo, ki se, noseča težo telesa, kaj rada sklekne v kolenu.

Nič lažje ni, dvigniti roke točno do pravilne višine, v pravi položaj. Pri „odročanju“ telovadci pogosto dvigajo roke previsoko ali prenizko, ta jih bo imel pomaknjene preveč naprej, drugi preveč nazaj. Pri „predročanju“ jim je izkušnja velika, da jih vzdignejo previsoko. „Vzročanje“ celo pa prizadene muke telovadcu in vaditelju, predno dosežeta pravilni, čisto navpični položaj vzporednih, popolnoma iztegnjenih rok; pri tem gibu se prečesto javlja tudi napaka, da telovadec tišči glavo naprej, ko bi jo moral držati pokoncu.

Nogo je dvigniti kolikor moči visoko, pri koračnih in nožnih stojah naj ne bo razdalja med obema stopalom premajhna!

Glejte dalje na pravilen položaj pesti. Pri slavnostnih prostih vajah je stvar toliko olajšana, da je povsod predpisan palčji položaj rok: na kazalec pritisnjeni palec je torej v „priročanju“ spredaj, v „predročanju“ in „odroče-

nju“ zgoraj, v „vzročanju“ zadaj, v „zaročenju“ spodaj. Pazite, da niso pesti v prečnem položaju.

Trup bodi, kjer mu ni predpisan gib, kolikor moči miren.

Strogo zahtevajte, da se vsi gibi izvrše z največjo hitrostjo*). Prvič je to uspešnejše za telovadca: *omnis motus, quo celerior, eo magis motus!* Čim hitreje je gibanje, tem več ga je. Na drugi strani pa je prizor za gledalca tem lepši. Ravno hitro izvršene in obenem ne prepočasi si sledeče premene položajev narejajo tisti diven, presenetljiv vtisk, ki vzbudi burno pohvalo, čudenje, da, navdušenje.

Naposled kar najtopleje priporočamo vaditeljem, naj ostro pazijo, da so telovadci pred izvajanjem in med izvajanjem točno kriti in skrbno uravnani.

Pazljivosti v več pogledih obenem, pozornosti na mnoge strani hkratu, sto oči takorekoč je treba vaditelju prostih vaj. Naj bi se trudapolnega dela ne strašili naši vaditelji, naj bi jih pa tudi telovadci podpirali in jim lajšali trud z vzorno disciplino. Vzajemno marljivo delo vaditeljev in telovadcev donese ob slavnosti uspeh in čast njim samim, Sokolstvu in narodu. Na zdar!

II. sestanek načelnikov slovenskih sokolskih društev dne 8. maja je bil docela odmenjen v to, da so se iznova praktično predelale vse skupne vaje za javno telovadbo ob II. vsesokolskem zletu. Sestanka so se udeležili zastopniki osmerih slovenskih sokolskih društev. Priredi se še en sestanek na koncu

junija. Želeti je, da se ga udeleže zastopniki vseh sokolskih društev. Onim društvom, ki doslej še na noben sestanek niso poslala odposlanca, je pa nujno priporočati, da bi čim prej poslala kakšnega svojih vaditeljev v Ljubljano, da se pouči o vsem, kar treba, da se javni nastop in zlasti še slavnostni iz-

*) Zlasti opozarjamo na vajo III., 2.: z levo nogo je hitro in krepko suniti v odnožno stoji, odklon trupa izvedti naglo in ne da bi trup predklanjaj, križ uleknjen! — Tudi čepenje (IV., 1, V. 2.) in ležno vzporo za rokama (V., 3.) vobče izvajajo telovadci prepočasi in ne vsi hkratu.

prevod izvrši povsem enotno. Vaditeljski zbor ljubljanskega Sokola jim je na razpolago ob telovadnih dneh vsak ponedeljek, sredo in petek od 8. do 10. ure zvečer, na prejšnje obvestilo pa tudi ob nedeljah od 10. do 12. ure dopoldne.

Priprave za II. slovenski vsesokolski zlet so se že pričele tudi v netelovadnem oziru. Priznana spretnost naših dam v prirejanju velikih veselice nam obeta prirediti večerno ljudsko slavnost, ki bo nadkrilila vse dosedanje enake prireditve v Ljubljani. Odbor se je končno odločil za prostor na levo glavnega drevoreda pod Tivolijem, ki je najpripravnější, da sprejme tisočere udeležence. Naprosil je najodličnejša pevska društva, da sodelujejo na ljudski slavnosti. Tudi mnogoštevilen tamburaški zbor nastopi. Godbene točke prevzame naša od dne do dne izbornejša društvena godba. Morda bode potreba povabiti še katero drugo. Razen tega pa bode na veselici nebroj najraznovrstnejših zabavnih točk. — Predsestveni tajnik g. E v g e n L a h zahaja k sejam glavnega odbora, da kakor zastopnik pokroviteljice, stolnega mesta Ljubljane, sprejema potrebne informacije. V prenočišče so nam poleg hotelov na razpolago vse mestne ljudske šole. Seveda bode ob obetajoči se nam ogromni udeležbi treba, da se poslužujemo tudi zasebnih stanovanj. — Mestna občina sprejme in pozdravi oficijalno zletnike pred magistratom ljubljanskim, kamor dospejo v slavnostnem izpredvodu; tam bodo razpostavljena tudi vsa nesokolska društva. Odbor je sklenil, da člani slovenskih sokolskih društev, ki se zleta udeležijo, prejmejo legitimacije, ki jim dopuščajo prost pristop k vsem prireditvam, k javni in tekmovalni telovadbi, ljudski veselici i. t. d. Za legitimacijo je šteti po 2 K.

Redovne vaje. Ljubljanski „Sokol“ je sklenil, da bodo, pričeni s 25. majem, vsako sredo zvečer od $\frac{3}{4}$ na 9. do $\frac{1}{2}$ 10. ure zvečer redovne vaje za tiste člane, ki hočejo ob slavnosti nastopiti v društveni opravi. — Podobne sklepe so storili doslej celjski, gorenjski, goriški in šišenski „Sokol“. Priporočamo sokolskim društvom v posnemanje.

Za sklad II. vsesokolskega zleta je darovala „Narodna tiskarna“ 500 K. Čast ji in hvala!

Češka sokolska zveza v beli Ljubljani.

Mogočna češka sokolska organizacija se intenzivno pripravlja, da se kakor po številu tako po delu znamenito udeleži našega vsesokolskega izleta. Z velikansko udeležbo čeških Sokolov dobi naša slavnost obseg in sijaj, kakršnega doslej še ni imela nobena slavnost na Slovenskem. Slovanska vzajemnost — tu je nimate samo na papirju, samo na ustnah! Z dejanjem pokaže češko Sokolstvo sokolsko, slovansko vzajemnost, požrtvovalno nam prihiti s silno svojo močjo na pomoč, da moremo slovenski Sokoli — sami še premajhni in preslabotni — z zletom doseči iskreno zaželjeni uspeh: po mogočnem vplivu slavnosti na slovensko javnost boljši, krepkejši razvoj, lepšo prihodnost slovenskega Sokolstva.

Pod naslovom „Česká Obec Sokolská do bílé Lublaně“ piše „Věstník Sokolský“, glasilo zveze češkoslovenskega Sokolstva: Veliki praznik jugoslovenskega Sokolstva se pripravlja za dni 16.—18. julija t. l. v beli naši Ljubljani, kamor se snide slovansko Sokolstvo, da si odkritosrčno stisne desnice, se spozna in okrepi k nadaljnjemu delu. Veseli nas, da mnoge br. redakcije župnih vestnikov obračajo veliko pozornost sokolski odpravi v Ljubljano, in kakor se da že danes soditi, bo udeležba članstva Č. Z. S. velika. — „Věstník sokolské župy Podbělohorské“ izpodbujajo sokolska društva in brate k najštevilnejši udeležbi in piše med drugim: Češko Sokolstvo se pripravlja k pomembnemu izletu — v belo Ljubljano, da bi s številno udeležbo na zletu br. slovenskega Sokolstva vrnilo temu mili poset in se mu zahvalilo za udeležbo pri znamenitem IV. vsesokolskem zletu v Pragi 1. 1901. Lani smo to slovansko dolžnost izpolnili nasproti bratom Poljakom, letos pa se pripravljamo, da storimo to francoskim prijateljem v Parizu-Arrasu in slovenskim bratom v Ljubljani. Prihodnje leto nas pričakuje Sokolstvo na Dunaju, ki smo mu obljubili udeležbo, in pa hrvatski bratje v Zagrebu.

Upamo pa, da se v nedaljnem času snide češko-slovansko Sokolstvo tudi v krajih, dragih Slovanom — na Črni gori, da po slovansko pobesedejuje sivi sokol z orlom črnogorskim o simbolu hrabrosti, sile in čilosti. Tega slovanskega juga ne smemo izpustiti iz oči, ne ga pozabiti, kajti vsem bratskim plemenom slovanskim smo enako zavezani — da, morda še v večjem obsegu, nego se je to lani zgodilo bratom v Poljski — zahvaliti se za milo udeležbo in nenavadni okras, ki ga je dala zadnjemu našemu zletu dragocena njih udeležba. Šele sedaj se prav zavedamo in spoznavamo, kako daleč preko naših mej se razprostira to mogočno, zdravo pleme sokolsko!...

Odbor Češke zveze sokolske je v svoji peti seji dovolil zveznemu predsedništvu, da sme v doseg kar največje udeležbe čeških Sokolov pri tekmovalni telovadbi na našem zletu 1000 K, v potrebi pa tudi do 2000 K porabiti v podporo tekmovalnim vrstam. Pri

razpravi so vsi govorniki poudarjali, da je predsedništvu, tehničnemu odseku, kakor tudi izletni komisiji storiti vse korake, da se doseže v resnici manifestacijska odprava češkega Sokolstva v Ljubljano.

Češki telovadci na našem zletu. Župa Tyrševa (Kolin) pošlje župno tekmovalno vrsto (6 telovadcev) k naši tekmovalni telovadbi. Priglašencem se bo treba podvreči domačemu tekmovalju, iz najboljših se sestavi tekmovalna vrsta za Ljubljano. Vaditeljski zbor te župe, ki obsega 22 društev z 2061 člani, je društvom priporočil, naj vsako pošlje vsaj enega telovadca (razen tekmovalcev) na svoje stroške v Ljubljano. — Župa plzenska priglasila k naši tekmovalni telovadbi tri tekmovalne vrste: eno za višji oddelek, dve za nižji.

Odhod čeških Sokolov iz Prage je določen na 10. uro zvečer dne 15. julija, prihod v Ljubljano dne 16. julija med 3. in 4. uro popoldne.

Vestnik slovenskega Sokolstva.

„**Gorenjski Sokol**“ bo imel v nedeljo dne 5. junija popoldanski pešizlet v Žabnico pri Škofji Loki, kjer priredi javno telovadbo.

Goriški „Sokol“ priredi ob priliki razvitja društvene zastave dne 12. junija narodno slavnost v Gorici z veliko javno telovadbo.

Sokol v „Šiški“ ima 15 ustanovnih, 46 rednih in podpornih članov, naraščaj mu šteje 67 dečkov. Telovadnica, dolga 13 m, široka 8 m, visoka 4 m, je v J. Vodnikovih hiši, kjer je tudi narodna čitalnica. Orodje je preskrbela tvrdka J. Vindyš v Pragi (Smichov). Načelnik

br. Aleksander Kostnapfel in vaditelj br. Ivan Pavšič vodita telovadbo ob sredah in sobotah popoldne in zvečer, ob četrkih zvečer in ob nedeljah dopoldne. Povprečni telovadni obisk na eno telovadno uro l. 1903. je bil 18. Javna izkušnja naraščaja je bila dne 26. decembra v telovadnici. Društvu je čitalnična knjižnica na razpolago. V odboru so bili leta 1903. bratje: Ivan Zakotnik (starosta), Fran Drenik (podstarosta), Ivan Pavšič (tajnik), Ivan Suwa (blagajnik), Mihael Deu, Avgust Schweiger. Telovadno orodje je vredno 1600 K.

Sokolsko časopisje.

Češko sokolsko časopisje se je zadnja leta izredno razvilo. Tu seznam:

1. „**Sokol**“. Časopis zanjimivim telocvičnim venvovanj. Najstarejši češki sokolski list. Ustanovil ga je Tyrš in mu bil dolgo vrsto let urednik. 30. letnik. Urednik: dr. Jos. E. Scheiner. Izdajatelj in lastnik: praški Sokol. Izhaja 1. vsakega meseca. Naročnina: 4 K na leto.

2. „**Věstník Sokolský**“. List Svazu českoslovanského Sokolstva. 8. letnik. Urednik: Rudolf Bilek. Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Naročnina: 3 K na leto.

3. „**Věstník sokolské župy Orlické**“. 8. letnik. Urednik: A. Šarm v Kraljevem Gradcu. 9. letnik. Izhaja vsak mesec 12. Naročnina: 1 K 20 vin. na leto.

4. „Věstník sokolské župy Budečské“. 3. letnik. Urednik: Jar. Dvořák. Izhaja 1. vsakega meseca v Kladnu. Naročnina: 1 K 20 vin. na leto.

5. Věstník sokolské župy Podbělohorské. 4. letnik. Urednik: Karel Pokorný. Izhaja 20. vsakega meseca v Pragi.

6. „Tyrš“. Věstník sokolských žup na Moravě Hanácké a Komenského. 3. letnik. Urednik: Emanuel Třasoň. Izhaja 10. vsakega meseca v Kromerizu. Naročnina: 2 K na leto.

7. „Sokol Americký“. Orgán Národní Jednoty Sokolské. 25. letnik. Urednik: Frant. Lier. Izhaja vsak mesec 15. v New-Yorku. Naročnina: 3 K na leto.

8. „Sokolský zpravodaj na českém západě“. 3. letnik. Urednik: Fr. Erben. Izhaja vsak mesec 2. v Plzni. Naročnina: 72 v. na leto.

9. „Tyrš“. List věnovaný věcem sokolským. 3. letnik. Urednik: Jan F. Hejrovský. Izhaja v Rokicanih enkrat na mesec. Naročnina: 1 K na leto.

10. „Výchova tělesná“. 3. letnik. Uredniki: Jar. Karásek, Fr. Kraus in Jan Svozil. Izhaja v Brnu enkrat na mesec. Naročnina: 5 K 50 vin. na leto.

11. „Borec“. Měsíčník česko-slovanské sokolské župy Fügner-Tyršovy. 6. letnik. Urednika: Fr. Martinek in K. Raiman. Izhaja v Chicagu enkrat na mesec.

12. „Prapor“. Měsíční hlídka sokolská. 3. letnik. Urednik: J. V. Prášek. Izhaja v Kolínu 20. vsakega meseca. Naročnina: 2 K 50 vin. na leto.

Poljski sokolski časopisi:

1. „Przewodnik Gimnastyczny Sokol“. Glasilo poljskih telovadnih društev na Avstrijskem. 24. letnik. Urednik: Ant. Durski. Izhaja v Lvovu enkrat na mesec. Naročnina: 3 K na leto.

2. „Sokol“. Glasilo poljskih telovadnih društev na Nemškem. 3. letnik. Urednik: K. Rzepecki. Izhaja v Poznanju 1. v vsakem mesecu. Naročnina: 1 K 60 vin. na leto.

3. „Sokol“. Glasilo poljskih sokolskih društev v Ameriki. Izhaja v Chicagu.

Hrvatsko Sokolstvo ima list: „Sokol“. 3. letnik. Urednik: dr. Franjo Bučar. Izhaja v Zagrebu 15. vsakega meseca. Naročnina: 3 K na leto.

Bolgarska telovadna lista sta:

1. „Zdrave i sila“. 3. letnik. Glasilo bolgarskih telovadnih društev „Junak“. Urednik: Christo Manasov. Izhaja enkrat na mesec v Varni.

2. „Borie“. 3. letnik. Urednik: Kiril Slavov. Izhaja v Čirpanu trikrat na mesec.

Raznoterosti.

„Hrvatski Sokol“ v Varaždinu razvije dne 12. junija svoj prapor. Ob tej priliki priredi slavnost z javno telovadbo.

Sokolstvo na Dunaju šteje 9 društev: „Sokol Vídeňský“, „Sokol Leopoldovský“, „Sokol ve III. okresu“, „Sokol ve V. okresu“, „Sokol ve IX. okresu“, „Sokol ve Favoritech“, „Sokol ve XV. okresu“, „Sokol ve XVI. okresu“, „Sokol Floridsdorfský“. Ta društva so združena v nižjeavstrijsko sokolsko župo (Župa dolnorakouská). Članov imajo 1397, med njimi telovadcev 472, vaditeljev 53; naraščaj: 523 dečkov; ženski odsek je v dveh društvih.

Velika slavnost zveze francoskih telovadcev se je vršila dne 22. in 23. maja v Arrasu. Slavnosti so se udeležili tudi predsednik francoske republike Loubet in več francoskih ministrov z ministrskim predsednikom Combesom. Češko Sokolstvo je k slavnosti poslalo večje odposlanstvo.

Na svetovni razstavi v St. Louisu bo avgusta meseca več profesorjev imelo predavanje o telovadbi. Prirede se tudi „olimpijske igre“, shod vseh telovadnih združb v Severni Ameriki in velika javna telovadba na telovadišču, na katerem bo sedežev za 50.000 gledalcev.

Današnja številka našega lista ima štiri strani priloge.

Sokoli, nabirajte za sklad II. vsokolskega zleta!